

Groningen West

Ons boerenland, verrassend natuurlijk!

Jaarverslag 2022

Scan de QR-code en bekijk ons jaarverslag online,
ook met videobeelden van het gebied!

Zorg voor onze boerenlandvogels, oog voor ons landschap

Verenigd in Collectief Groningen West zorgen wij met 700 boeren en burgers voor een natuurlijk boerenland. Van de Wilp tot Rottum en van Visvliet tot Noordlaren. Samen werken we aan de uitvoering van het stelsel Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). In ons gebied betekent dat vooral het creëren van geschikte leefgebieden voor onze weidevogels en het onderhouden van elzensingels en houtwallen in ons cultuurhistorisch waardevolle coulisselandschap.

Daarnaast werken we in vele projecten aan de transitie naar een natuurinclusieve landbouw. Met aandacht voor een gezonde bodem, schoon water, het klimaat, biodiversiteit en ons prachtige (agrarische) landschap waar we trots op zijn. We inspireren elkaar door het delen van kennis en ervaring. Dit doen we altijd vanuit een praktische insteek, passend bij de bedrijven van onze leden en ons gebied.

In dit jaarverslag kunt u lezen wat we in 2022 hebben gedaan en bereikt in de uitvoering van het ANLb en hoe we samen in vele projecten werken aan de transitie naar een natuurinclusieve landbouw.

VOORWOORD

Freek Nieuwenhuis

Dit jaar is de nieuwe zesjarige periode voor het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) begonnen. Een periode waarin we tot en met 2028 wederom samen met onze leden, deelnemers, samenwerkingspartners en vele andere betrokkenen willen werken aan een soortenrijk boerenland en de transitie naar een natuurinclusieve landbouw. Met ruimte voor onze weidevogels, oog voor ons landschap en gezonde verdienmodellen die voor ieder bedrijf op maat zullen verschillen. Met het aanbreeken van deze nieuwe periode hebben we ook ons jaarverslag in een nieuw jasje gestoken. Na jaren van papieren jaarverslagen hopen we dat deze nieuwe online-variant u ook aanspreekt. En mocht u toch liever van papier lezen, dan kunt u dit jaarverslag eventueel ook als pdf printen.

In dit jaarverslag kunt u lezen wat we vorig jaar hebben gedaan en bereikt in de uitvoering van het ANLb en in vele projecten. Zo hebben we in 2022 een project afgerond waarmee we de inrichting van onze weidevogelgebieden fors hebben verbeterd. Ook zijn vorig jaar voorbereidingen gestart voor het Aanvalsplan Grutto wat een forse impuls zal zijn voor het creëren van robuuste gebieden met zwaar weidevogelbeheer. Dit jaar zult u daar zeker meer over horen.

In het landschapsbeheer hebben we eind vorig jaar initiatief genomen om de samenwerking met alle betrokken organisaties in het beheer beter af te stemmen en hebben we als collectief een nieuwe veldmedewerker landschapsbeheer aangesteld om onze deelnemers te adviseren en begeleiden in het beheer. Mooie stappen waarmee we ons cultuurhistorisch waardevolle coulisselandschap nog aantrekkelijker en gevarieerder kunnen maken en beheren.

In diverse projecten over natuurinclusieve landbouw hebben ook vorig jaar vele van onze deelnemers elkaar geïnspireerd en praktische kennis gedeeld op het gebied van bijvoorbeeld bodem- en waterbeheer, ontwikkeling van kruidenrijk (weidevogel)grasland en bedrijfskringlopen. Dat leverde in de huidige en veelal onduidelijke context van de landbouw niet alleen maar antwoorden op. Juist nu leven er ook veel vragen waarover we onderling goede en soms ook pittige discussies hebben. Of zoals een deelnemer aan het programma Westerkwartier Natuurinclusief verderop in dit jaarverslag zegt: 'Duidelijkheid in regelgeving zou ons helpen'.

Tot slot wil ik nog zeggen dat ik bijzonder trots ben op onze directeur Liesbeth de Haan die vorig jaar De Groene Pluim won, een welverdiend compliment aan iemand die zich op gebiedsniveau inzet voor natuurinclusieve landbouw. En daar gaan wij als collectief ons ook in deze nieuwe periode weer volop voor inzetten.

Ik wens u veel lees- en kijkplezier met ons nieuwe jaarverslag!

Freek Nieuwenhuis, voorzitter

Weidevogelbeheer

Leefgebieden voor de weidevogels fors verbeterd

05

Landschapsbeheer

Samen werken aan een waardevol en gevarieerd coulisselandschap

11

Onze projecten

Behoeftte aan duidelijkheid in regelgeving om de juiste keuzes te maken voor natuurinclusieve landbouw

14

Korte berichten

Weidevogel Express klaar voor excursies in 2023!

20

Collectief Groningen West in cijfers

22

Leefgebieden voor de weidevogels fors verbeterd

2022: een redelijk gemiddeld seizoen

Ieder jaar zetten we als collectief volop in op het verbeteren van het weidevogelbeheer in onze 14 kerngebieden. Het seizoen in het afgelopen jaar verliep wisselend wat betreft weer en predatiedruk, maar was over de hele linie genomen een redelijk gemiddeld jaar.

In weer en wind

In 2022 zorgden het weer en de predatiedruk voor grote verschillen in de weidevogelgebieden. Maart was erg droog en zonnig, april begon koud met buien en wind en daarna volgde droog en zonnig voorjaarsweer. Om goed op alle (weer)omstandigheden in te spelen vroeg dit een goede samenwerking van veldmedewerkers, boeren en vrijwilligers om bijvoorbeeld plasdrassen op orde te houden, maaidata uit te stellen en kuikenstroken te realiseren.

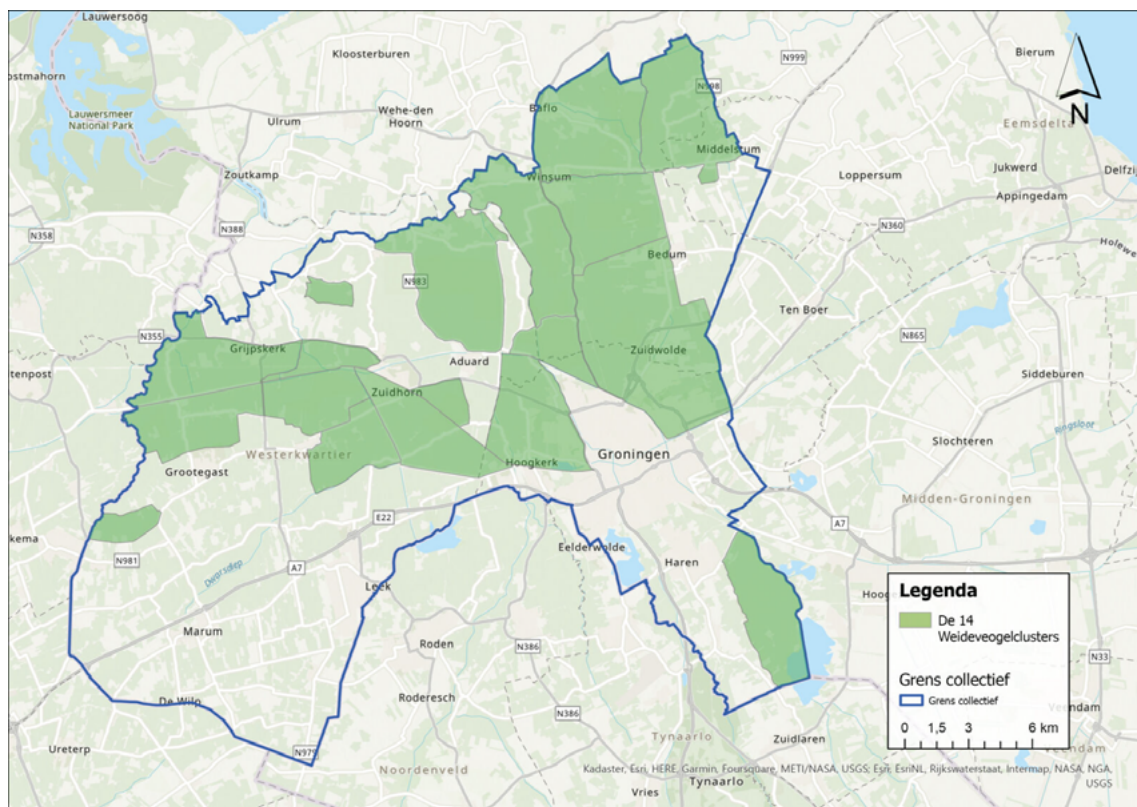
Water, kruiden en predatiebeheer

De aantallen weidevogels zitten landelijk in een negatieve trend. Ook in Groningen lukt het vooralsnog niet om het tij te keren. Daarom richten we ons in het weidevogelbeheer op drie speerpunten; water, kruiden en predatiebeheer. Op het gebied van water was het streefdoel om minimaal een halve ha plasdras per 100 ha weidevogelbeheer te realiseren. Dit doel is in 2022 ruimschoots gehaald met bijna een hele ha plasdras per 100 ha. Het behouden en ontwikkelen van kruidenrijk grasland vraagt veel geduld en de nodige kennis. We zijn daarom in 2022 volop doorgegaan met projecten als extensief kruidenrijk weidevogelgrasland. Tenslotte is goed predatiebeheer essentieel om de huidige populatie in stand te houden. In gebieden waar binnen de steenmarter-pilot extra maatregelen zijn genomen, zagen we het afgelopen jaar betere resultaten dan eerdere jaren. Ook hebben we materialen aangeschaft en ingezet om de predatiedruk te monitoren en de weidevogels te beschermen. Denk aan wildcamera's, vangmiddelen en valmelders. Ook hebben we stroomrasters ingezet, met wisselend succes.

Stimuleren mozaïekbeheer

Naast de bestaande speerpunten wordt de komende periode een vierde speerpunt toegevoegd; verbeteren en stimuleren van mozaïekbeheer. Gericht op een gevarieerd mozaïek van grasland met rustperiode, plasdras/hoog peil, kruidenrijk grasland en extensief beweiden of voorweiden. Hiermee creëren we een optimale leefomgeving voor de weidevogels. Deelnemers die aan drie van de vier onderdelen voldoen ontvangen een plus op de normale vergoeding.

Weidevogelgebieden in het werkgebied van Collectief Groningen West

Aanvalsplan Grutto: verkenningen gestart in kansgebieden

Onze nationale vogel de grutto heeft het moeilijk. Omdat ruim 80 procent van de wereld gruttopopulatie in ons land broedt, is op initiatief van oud-minister Pieter Winsemius een Aanvalsplan Grutto gemaakt. Met name de provincies en de agrarische collectieven zijn aan zet bij het opstellen en de uitvoering van het plan.

Het Aanvalsplan Grutto voorziet in de inrichting van zogenaamde kansgebieden, verspreid over de provincies. In deze aaneengesloten gebieden van minimaal 1.000 hectare werken natuurbeheerders en boeren intensief samen. Ze beheren het (open) landschap extensief zodat weidevogels er voldoende voedsel vinden, veilig kunnen broeden en hun kuikens in alle rust kunnen grootbrengen.

In 2022 is het plan landelijk van start gegaan in dertien gebieden. In Groningen zijn twee gebieden aangewezen die ook in aanmerking komen om mee te doen; Gorecht en Reitdiepgebied. Collectief Groningen West heeft in 2022 de eerste verkennende stappen gezet. In Gorecht en een gedeelte van de Winsummermeeden is een ecologische scan gedaan en is het plan voorgelegd aan boeren. Voor deze bedrijven is gestart met het doorrekenen van wat het voor hen betekent om mee te doen. Voor de komende jaren is er extra budget beschikbaar voor inrichting en beheer in deze gebieden. Maar met alleen tijdelijk budget komen we er niet. Het zoeken naar financiële oplossingen die het voor boeren aantrekkelijk maken om op lange termijn hun bedrijf optimaal in te richten voor de grutto is onderdeel van het Aanvalsplan. Zonder goed verdienmodel wordt het moeilijk om stappen te zetten die nodig zijn om de in het Aanvalsplan Grutto genoemde streefbeeld te bereiken.

Gezamenlijke passie voor weidevogels

Zo'n 250 boeren van ons collectief nemen verspreid over onze 14 kerngebieden diverse maatregelen voor effectief weidevogelbeheer. Hierbij worden ze begeleid en ondersteund door onze veldmedewerkers en vrijwilligers die meekijken en -doen in het veld. Goede samenwerking is hierbij cruciaal. We spreken veldmedewerker Bertjaap Darwinkel en weidevogelvrijwilliger Reinder Wobbles. Mensen met een enorme passie voor weidevogels die al jaren met elkaar en de boeren in hun gebied samenwerken om het weidevogelbeheer te optimaliseren.

Bertjaap is sinds 2018 veldmedewerker bij het collectief, onder andere in de Lagemeeden. Toen het collectief werd opgericht begon Bertjaap eerst als vrijwilliger, nu is hij al een aantal jaar actief als veldmedewerker.

Wat doe je als veldmedewerker?

'In eerste instantie overleg ik veel met de boeren in het gebied. Waar ligt het beheer voor de weidevogels? Ligt dat op de juiste plekken? Vindt er predatie plaats? Dat houden we in het veld in de gaten. Dan maak ik nadere afspraken met de boer zodat het beheer daar goed op aansluit. We overleggen wanneer welke werkzaamheden kunnen plaatsvinden. Als er nog vogels in het veld zijn voeren we last minute beheer uit of wordt het maaien uitgesteld. Alles met het doel om goed voor de weidevogels te zorgen.'

Wat vind je mooi aan je werk?

'Het buitenzijn. Je komt op veel plekken, dat vind ik mooi. Maar ik ben ook een enorme liefhebber van weidevogels. Dat het achteruitgaat met de vogels gaat me aan het hart. Daarom zet ik me graag in.'

Wat maakt de samenwerking met vrijwilligers zo waardevol?

'Vrijwilligers zien en weten veel, omdat ze de gebieden vaak goed kennen. Ons contact gaat het hele seizoen door en gaat eigenlijk vanzelf. Met Reinder ga ik ook meerdere keren samen het gebied door. We stemmen het beheer af en overleggen met de boer. Ook die samenwerking is belangrijk, maar daar moet je je wel actief voor inzetten om een band te creëren.'

Reinder Wobbles is al zoveel jaar betrokken bij het weidevogelbeheer dat hij niet meer weet wanneer hij begonnen is. Inmiddels woont hij in Friesland maar eerst zat hij op het bedrijf bij Hoogkerk waar nu zijn neef Sijtze Wobbles boert.

Wat doe je als weidevogelvrijwilliger?

'Als vrijwilliger ben ik veel in het veld. Ik tel nesten en breng dat samen met de veldmedewerkers in kaart voor de boeren.'

Wat vind je er zo mooi aan?

'Ik ben een echte natuurman. Toen ik klein was ging ik met mijn 16 jaar oudere broer mee het veld in, eieren zoeken. En nog steeds ga ik graag het veld in, kijken wat er gebeurt en daar wat aan doen. Ik vind het heel belangrijk en wil de weidevogels graag in stand houden. Ik heb het komende jaar iemand mee op pad om het aan over te dragen, maar zelf doe ik het eigenlijk nog veel te graag.'

Wat maakt de samenwerking met veldmedewerkers zo waardevol?

'Ik heb nauw contact met de medewerkers van het collectief, ze leven erg mee. Bertjaap gaat regelmatig mee op pad. Hij vind het bewonderenswaardig dat er zoveel vogels zijn in mijn land. Ik hoop dat het gezamenlijke harde werken wordt beloond en dat de weidevogels weer meer terugkomen.'

Van 9 naar bijna 40 ha weidevogelbeheer

Het bedrijf van melkveehouder Erik Bosma bevindt zich tussen Kommerzijl en Niehove. De oorsprong van het melkveebedrijf gaat terug naar het jaar 1936. Ruim 10 jaar geleden nam Erik het bedrijf over: 'We houden hier 80 melkkoeien en jongvee. Bij het bedrijf hebben we 69 ha grond waarvan we 8 ha verhuren. Een kleine 20% is akkerbouw en bestaat uit onder andere voederbiet en tarwe. De rest is grasland.' Op het bedrijf worden verschillende maatregelen genomen voor de weidevogels. 'Ik begon met 9 ha weidevogelbeheer, inmiddels is dat bijna 40 ha'.

Bosma kwam in 2016 in aanraking met weidevogelbeheer. 'Mijn buurman deed al mee aan weidevogelbeheer via Collectief Groningen West. Hij tipte toen het collectief dat het misschien ook wel wat voor ons was en zo nam het collectief contact met ons op. We zijn toen begonnen met 9 ha weidevogelbeheer, meer ruimte was er eerst nog niet.' Met een drone werden vervolgens veel nesten gevonden in het land van Bosma. 'Het bleek een succes en zo hebben we het door de jaren verder uitgebreid. Inmiddels hebben we 24 ha in beheer. Met het legselbeheer erbij komen we in het nieuwe jaar op een kleine 40 ha weidevogelbeheer. Dit bestaat onder andere uit 0,75 ha plasdras, 6 hectare extensief weiden en dit jaar 9 ha voorweiden. Daarnaast werd er afgelopen jaar op ruim 1,5 ha hoog waterpeil toegepast, in het nieuwe jaar komt daar nog eens 3,5 ha bij en gaan we naar de 5 ha hoog peil toe.' Ook doet Bosma mee aan de pilot kruidenrijk weidevogelgrasland. 'Er is een strook van zo'n 1000 m² ingezaaid als test'. De resultaten worden in de pilot gevolgd.

Sinds Bosma deelneemt aan het weidevogelbeheer is hij zich meer bewust van wat er gebeurt in het veld. 'Je let er nu meer op, je bent er veel meer mee bezig. Bij de plasdras zien we veel weidevogels, ze zitten er mooi in een U-vorm omheen. Je hoort ze alarmeren boven de plasdras, je merkt dat er volop actie is. Afgelopen jaar waren er onder andere grutto's, kieviten, scholeksters en tureluurs. Van de laatste soort waren er wel acht nestjes. In totaal werden er 35 nesten gevonden. We hebben kuikens vliegvlug zien worden, dat is mooi. We proberen het voor de kuikens ook zo optimaal mogelijk te maken, zo hebben we rondom de plasdras kruidenrijk grasland en extensief weiden. We hebben het hele perceel van 5 ha waar de plasdras in ligt afgelopen jaar dan ook opgeplust tot 15 juli om ze alle tijd te geven om groot te worden.'

Erik Bosma, Niehove

Erik Bosma, Niehove

Samen werken aan een waardevol en gevarieerd coulisselandschap

Nieuwe veldmedewerker landschap; zichtbaar in het veld

Het afgelopen jaar stond voornamelijk in het teken van jaarlijks beheer. De singels worden jaarlijks bekeken om de opbouw in de singels te behouden en te zorgen voor variatie in leeftijd en soorten. Vanwege het tussenjaar werd er geen groot onderhoud uitgevoerd. Wel hebben we voorbereidingen getroffen voor de nieuwe beheerperiode 2023-2028. Landschapselementen in het hele gebied zijn geïnventariseerd om te bekijken welk beheer in de komende periode nodig is. Hilko Bron is bij ons komen werken als veldmedewerker landschap. Hij is sinds vorig jaar het aanspreekpunt voor advies en begeleiding in het beheer en onze leden weten hem al steeds vaker te vinden.

We streven in het gebied naar betere afstemming in het beheer van de houtsingels. Met de gemeente Westerkwartier en ook met terreinbeherende organisaties zoals Landschapsbeheer Groningen en Staatsbosbeheer. In het najaar van 2022 hebben we daar een begin mee gemaakt door een expertbijeenkomst te organiseren met de betrokken partijen. We zien mooie kansen voor de toekomst. Dit jaar komt er een vervolg zodat we gezamenlijk onze houtsingels en -wallen nog aantrekkelijker en gevarieerder kunnen maken.

‘Het is goed dat je elkaar weet te vinden’

Eén van de partijen bij de expertbijeenkomst is de gemeente Westerkwartier. Zij zijn aangesloten vanwege het gemeentelijk beleid op houtsingels. Als er gekapt wordt in het gebied wordt bij de gemeente een vergunning gevraagd. Beleidsmedewerker natuur, landschap & landbouw Ragna van Sonsbeek is positief over het idee van de expertbijeenkomst. ‘Het is goed om mensen die beleidsregels maken, uitvoerende partijen en grondeigenaren bij elkaar te hebben.’

‘We krijgen bij de gemeente vaak vragen over beheer. Bijvoorbeeld als er ergens gekapt wordt, dan krijgen wij daar melding van met de vraag of er wel een vergunning voor is.’ Het is volgens Van Sonsbeek daarom goed van elkaar te weten wat je doet en dat je elkaar weet te vinden.

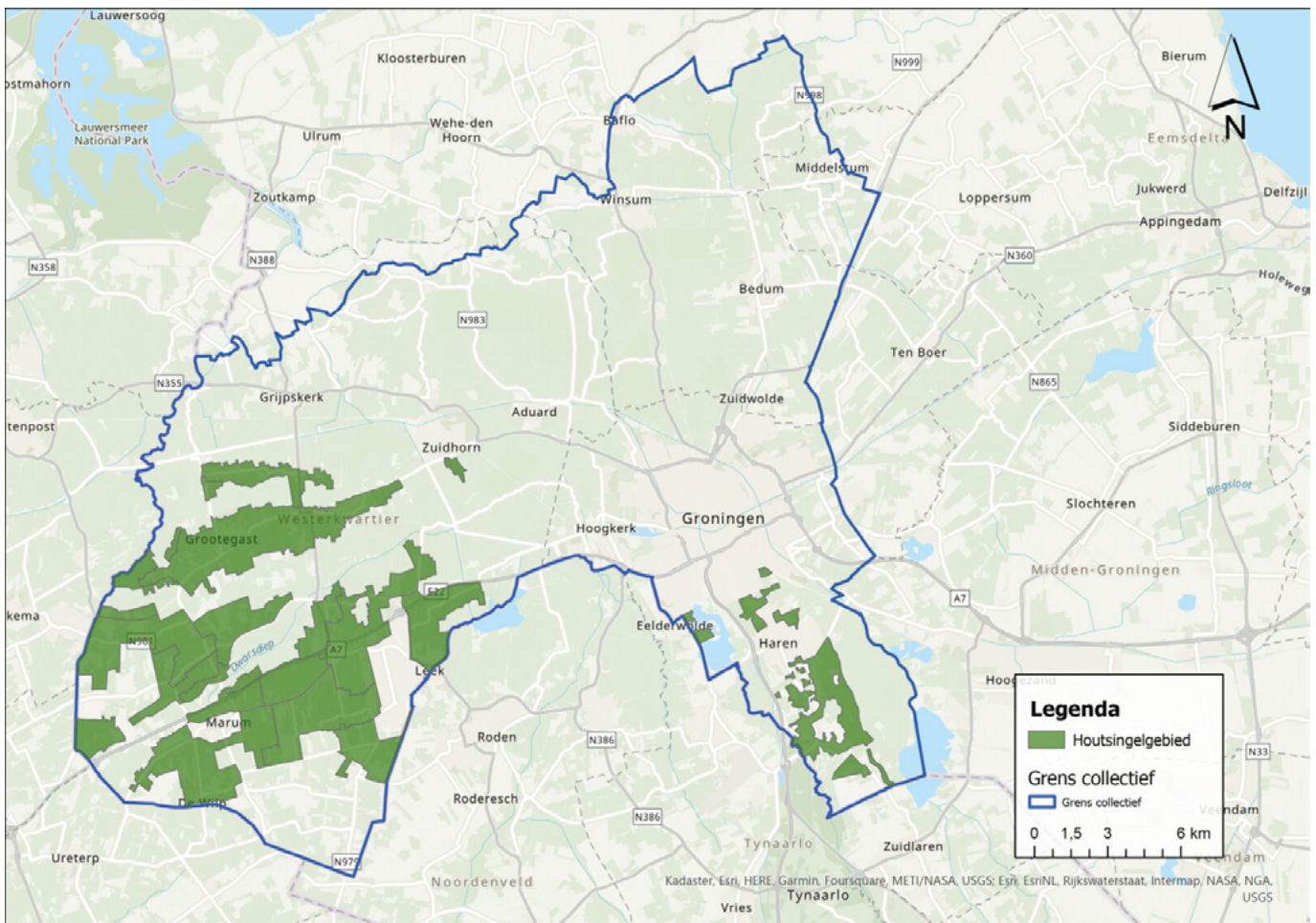
‘We zijn bij de gemeente nu eerst bezig om onze eigen regelgeving opnieuw vorm te geven. Dit is verouderd en niet goed te vinden, we willen het daarom simpeler en duidelijker maken. En dan kan alles eromheen ook makkelijker een plekje krijgen. Het collectief heeft veel kennis en weet wat er in het veld gebeurt. We hebben dan ook afgesproken om twee keer per jaar om de tafel te gaan zodat we kennis kunnen delen en elkaar op de hoogte kunnen houden.’

Bewustwording kweken

Niet alleen ziet Van Sonsbeek kansen voor een eenduidig singelbeheer door middel van expert-bijeenkomsten. 'Er is meer nodig om de singels in stand te houden. Wat gebeurt er bijvoorbeeld aan biodiversiteit in de singels? Hoe krijgen we mensen in het gebied? En vooral, hoe leggen we uit hoe en waarom we doen wat we doen. Vooral aan de partijen die er verder vanaf staan. Dan hebben we het vooral over bewustwording. Niemand heeft expliciet die rol, maar het zou mooi zijn als we dat via deze weg ook samen kunnen oppakken. Want mensen zijn kritisch, ze willen uitleg. Aan ons de taak om onze inwoners, en vooral ook jongeren hierbij te betrekken.'

Houtsingelgebieden in het werkgebied van Collectief GroningenWest

BOER AAN HET WOORD

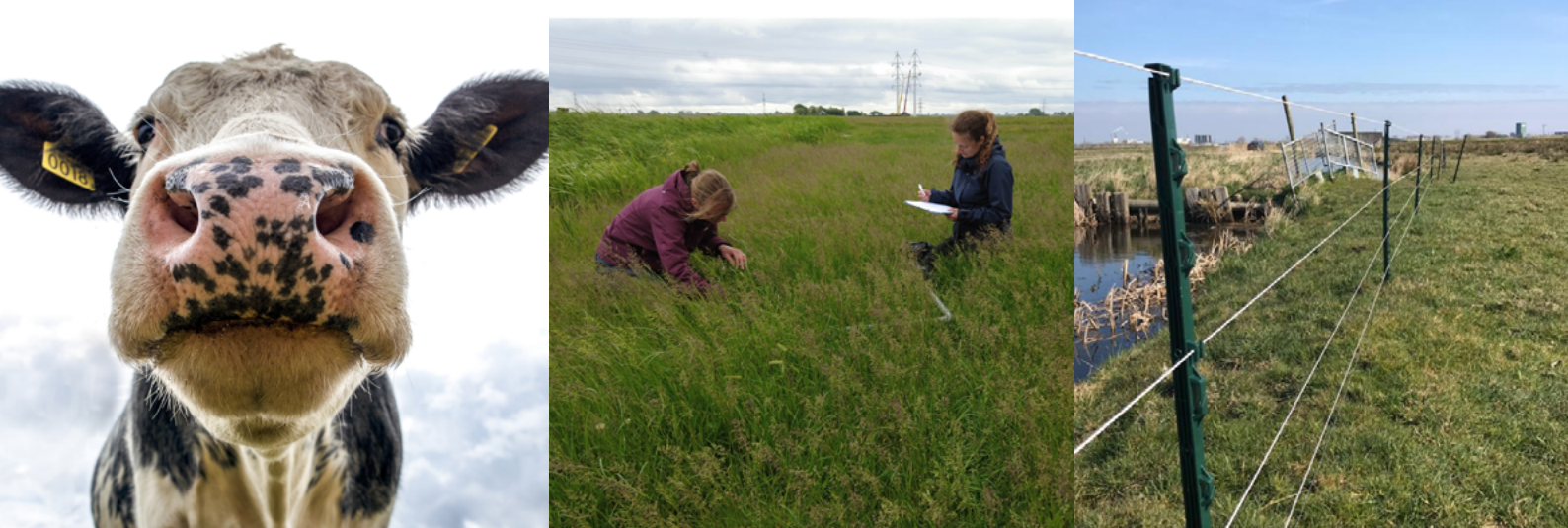
Wim de Krey

Boomwallen geven driedubbel voordeel

In Boerakker bevindt zich de struisvogelhouderij van familie De Krey. Een uniek bedrijf, want in Nederland zijn er maar twee van. Wim houdt hier 65 volwassen struisvogels, 20 alpaca's en 10 emoës. Ook worden op het bedrijf rondleidingen gegeven om te laten zien hoe er gewerkt wordt. Dit jaar bestaat het bedrijf 30 jaar. Het boeren zag Wim als boerenzoon niet zo zitten, maar na een stukje op tv te hebben gezien over struisvogels was hij om: 'Het leek ons leuk zoiets op te zetten, het boerenbloed in mij kwam weer naar boven.' In 1993 zijn Wim en zijn vrouw Jannie vervolgens begonnen met drie struisvogels. 'Nu gaan de meeste kuikens naar het buitenland om daar opgefokt te worden voor de slacht, maar ik denk dat er in Nederland ook wel een markt voor is.'

Toen het bedrijf was opgestart zijn er ook gelijk 1200 bomen gepoot. Een aantal boomwallen zijn in beheer bij Collectief Groningen West. 'Het werken tussen de coulissen levert ons verschillende voordelen op', vertelt Wim. 'Als eerste vormt het een barrière voor de struisvogels. Het zijn heel schrikachtige dieren, ze kunnen ver kijken waardoor ze veel zien. Voor bijvoorbeeld paragliders zijn ze erg bang. De boomwallen beperken hun zicht.' Daarnaast hebben Wim en Jannie nu zeven jaar een houtvergasser waar ze het hout van de boomwallen voor gebruiken. 'Samen met de zonnecollectoren op het dak zorgt het dat we bijna energieneutraal zijn. Wim geeft aan dat hij de boomwallen, naast de praktische voordelen die ze geven, ook mooi vindt. 'We zien dat er veel vogels op de boomwallen afkomen', het is mooi om al die soorten vogels hier daardoor op het erf en in de tuin te zien.' Het beheer van de boomwallen voert Wim zelf uit. 'We kijken daarbij ook heel zorgvuldig naar de soorten die in de wal staan, oude en karakteristieke bomen laten we graag staan.'

Wim de Krey, Boerakker

Onze projecten

Westerkwartier Natuurinclusief

In het Programma Westerkwartier Natuurinclusief werkt Collectief Groningen West aan het thema natuurinclusieve landbouw. We willen als collectief helder krijgen wat de achterban kan en wil met natuurinclusieve kringlooplandbouw. Ook willen we duidelijk krijgen welke opgaven er dan liggen op het boerenbedrijf én bij de diverse overheden. De opdrachtgevers zijn de gezamenlijke overheden (Rijk, provincie Groningen, gemeente Westerkwartier en waterschap Noorderzijlvest). We werken verder samen met LTO Noord, de terreinbeherende organisaties en met gebiedscoöperatie Westerkwartier totdat deze in 2022 werd opgeheven. Het programma kende een lange aanloop en is ook door de coronamaatregelen vertraagd en aangepast. In 2022 is er desalniettemin veel gebeurd.

Innovatietraject bodemgericht boeren

Graag wilden we op twee Westerkwartierder gezinsbedrijven met nieuwbouwplannen voor een melkveestal de innovatie richting drijfmestloze stalsystemen bevorderen. Met de bij het project betrokken overheden zochten we binnen de toegezegde experimenteerruimte naar mogelijkheden voor de erkenning van zuivere urine als kunstmestvervanger en alternatieve/bovengrondse aanwending. We hadden goede hoop dat we in dit project de juiste partijen aan tafel hadden en de tijd mee. Als collectief hadden we hier gezien de noodzaak en kansen graag stappen in willen maken, dit is jammer genoeg tot nu toe niet mogelijk.

Kennistraject kringlooplandbouw/natuurinclusief boeren

Uit de intake-gesprekken die in 2021 werden gehouden met de 40 deelnemende veehouders blijkt heel duidelijk dat iedereen behoefte heeft aan duidelijkheid, perspectief en waardering. Op basis van het huidige beleid is het lastig om daar als boer je koers in te bepalen. Als collectief hebben we in 2022 gewerkt langs drie lijnen die daaraan kunnen bijdragen:

- Een kennistraject waarbij we vernieuwende of verrassende boeren van elders naar het Westerkwartier halen ter inspiratie.
- Opstellen van 24 strategische bedrijfsplannen waarbij de boer, ondersteund wordt door ALAN en PPP Agro om een de stip op de horizon van 2033 te zetten.
- Opstellen van 40 bedrijfsnatuurplannen waarbij de korte en lange termijn mogelijkheden voor het bevorderen van de biodiversiteit en de vergroening GLB worden uitgewerkt.

In 2022 zijn deze projectonderdelen waarvoor wij als collectief aan de lat staan mooi op gang gekomen.

Boeren inspireren boeren

Projectleider Gert-Jan Stoeten vertelt: 'Afgelopen jaar en vooral in de zomer van 2022 is er veel gebeurd in agrarisch Nederland. Beleidsmatig zijn er helaas veel onzekerheden en open eindjes. We richten ons in het programma Westerkwartier Natuurinclusief daarom zoveel mogelijk puur op de dingen waar je als boer zelf grip op hebt. Dit doen we volgens het principe 'boeren inspireren boeren'. In het najaar van 2022 hebben we bijvoorbeeld een winterprogramma opgezet waarin dit centraal staat. Ondanks alles wat er speelt worden de bijeenkomsten druk bezocht, zijn de discussies levendig en is de sfeer positief. Als Collectief Groningen West zijn we er blij mee dat we op deze manier met de leden/deelnemers positief vooruit kunnen kijken.'

Kijk ook op de website door op het logo te klikken:

‘Duidelijkheid van regelgeving zou ons helpen’

Deelnemer aan het project Westerkwartier Natuurinclusief is melkveehouder Jitse Dijkstra. Binnen het project doet hij mee in aan het thema ‘bedrijfskringlopen’. Dijkstra is de vierde generatie van het melkveebedrijf in Niekerk. ‘We hebben 100 melkkoeien en 50 stuks jongvee. Bij het bedrijf hebben we 75 ha grond, allemaal in een huiskavel. Hiervan is 23 ha pacht van natuurland. Zoon Bouke is beoogd opvolger van het bedrijf. ‘We zijn zoekende in welke kant we op willen met het bedrijf, en ook hoe mijn zoon er mee verder kan als hij het straks overneemt’.

De onzekerheid die een rol speelt was voor Dijkstra aanleiding om mee te doen in het project bedrijfskringlopen, onderdeel van Westerkwartier Natuurinclusief. ‘We hopen door deelname aan het project meer duidelijk te krijgen welke kant we op kunnen en moeten. Ik ga zelf richting de 60 en mijn zoon wil ook verder, er moeten keuzes gemaakt worden.’ Dijkstra nam deel aan verschillende bijeenkomsten binnen het project. ‘In de bijeenkomsten kwamen verschillende onderwerpen aan de orde zoals krachtvoerteelt, extensiveren en samenwerken met akkerbouw. Ook voor ons bedrijf specifiek hebben we ideeën doorgesproken, maar concrete plannen zijn er nog niet. Het blijft een zoektocht, ieder bedrijf heeft zijn eigen kenmerken en zal toch voor zichzelf moeten bedenken wat past. En er moeten simpelweg ook centen verdiend worden. Want er wordt steeds meer van ons gevraagd, op het gebied van dierwelzijn, op het gebied van biodiversiteit. Het is allemaal leuk maar er moet wel wat tegenover staan, dat is het grote knelpunt.’

‘Al jaren ben ik ervan overtuigd dat ik naar eer en geweten voedsel produceer. En dat we als boeren daarmee een belangrijk onderdeel van de maatschappij zijn. Gevoelsmatig werd het eerder meer gewaardeerd. Het voedselvraagstuk lijkt er ineens niet meer toe te doen. Dat verrast mij en doet mij ook pijn. We zitten in een waardeloze situatie waarbij we meer vraagtekens dan antwoorden krijgen. Maar we moeten wel keuzes maken. Duidelijkheid van regelgeving zou helpen, en dan kan het alle kanten opgaan. We gooien de handdoek in de ring of we zien mogelijkheden om verder te gaan. Als er maar duidelijkheid komt, dan kunnen we keuzes maken voor de toekomst.’

Jitse Dijkstra, Niekerk

Kruidenrijk (weidevogel) grasland

Er is steeds meer belangstelling voor het onderwerp kruidenrijk grasland. Als collectief zetten we daar dan ook op in en onderzoeken we de mogelijkheden. Dit doen we onder andere in de pilot 'kruidenrijk weidevogelgrasland'. Projectleider Janneke van der Velde en projectmedewerker Van Hall Larenstein Marieke Jelsma vertellen wat er vorig jaar is gedaan en bereikt.

Janneke: 'In 2021 zijn er bij negen deelnemers proefstroken ingezaaid. Het afgelopen voorjaar hebben ecooloog Arend Timmerman en ik gekeken wat de eerste resultaten hiervan zijn. We zien dat de gezaaide kruiden (duizendblad, smalle weegbree, vogelwikke, wilde peen, pinksterbloem, veldzuring, brunel en vertakte leeuwentand) en klavers (kleine, witte en rode klaver) over het algemeen goed opkomen op de kleigronden.' Marieke heeft in juni vegetatie-opnames uitgevoerd: 'Per deelnemer heb ik geïnventariseerd welke soorten aanwezig waren. Met behulp van een kwadrant heb ik in 1 vierkante meter gekeken welke soorten grassen en kruiden aanwezig waren. Dit heb ik op twee plekken in de strook gedaan maar ook 1 keer buiten de strook om te kijken welke soorten al aanwezig waren. De resultaten waren wisselend, bij de een was er heel veel opgekomen en bij de ander was de opkomst lager. Bij sommige deelnemers werden binnen de vierkante meter wel meer dan 20 verschillende soorten aangetroffen. Het gezaaide kamgras en de ongezaaide grassen ruw- en veldbeemdgras waren over het algemeen veel te vinden, het gezaaide reukgras daarentegen weinig. Kamgras doet het van oudsher goed op kleigronden en reukgras beter op zandgronden.'

'In september zijn deelnemers nog een keer bezocht en in november was er een groepsbijeenkomst om als deelnemers met elkaar in gesprek te gaan en resultaten te bespreken. Aankomend jaar gaan we door met de veldbezoeken, vegetatie-opnames en groepsbijeenkomsten. De komende jaren zal vooral moeten blijken of de soorten zich kunnen vestigen en onder welke omstandigheden ze het goed doen.'

Soortenrijk productiegrasland

Naast kruidenrijk weidevogelgrasland zijn er ook veel agrariërs die interesse hebben in productief kruidenrijk grasland. Als een vervolg op de GLB-pilot 'Hoe?Zo! zijn we daarom in 2021 het project soortenrijk productiegrasland gestart met 23 deelnemers. In 2022 hebben we ons vooral gericht op analyses en groepsbijeenkomsten. Zo zijn er op alle percelen uitgebreide bodemanalyses genomen, die ook besproken zijn tijdens een groepsbijeenkomst. Daarnaast zijn er voor de eerste snede op een aantal percelen vers gras-analyses gemaakt en houden de deelnemers zelf een logboek bij van het uitgevoerde beheer. In samenwerking met Eurofins wordt de voederwaarde onderzocht en wordt er gekeken of er een verband is tussen bodem, bemesting en het gewas. De uitkomsten hiervan worden weer besproken tijdens een groepsbijeenkomst zodat de deelnemers hier mee verder kunnen werken. Daarnaast is er een bijeenkomst geweest over het inkuilen van kruidenrijk grasland. In 2023 gaat het project richting afronding. Er zal nog een bedrijfsbezoek plaatsvinden en verder zal het jaar vooral in het teken staan van evaluatie, advies en conclusies trekken uit de ervaringen zodat we de opgedane kennis ook breder kunnen verspreiden.

Weide & water

Weide & Water is een project in samenwerking met het Gronings Agrarisch Jongeren Kontakt (GrAJK) en Collectief Midden Groningen en is onderdeel van het programma Gouden Gronden. We werken in verschillende onderdelen aan beter bodembeheer via studiegroepen, praktijkproeven, kennisbijeenkomsten en het bodemadviestraject 'meten is weten'.

Kennis delen

Het afgelopen jaar hebben we binnen het project studiegroep bijeenkomsten georganiseerd en zijn er praktijkproeven aangelegd rondom het thema bodemverdichting. Daarnaast is er in september een kennisbijeenkomst over kruidenrijk grasland georganiseerd, waarin werd stilgestaan bij zaken als mengselkeuze en de meerwaarde van kruidenrijk grasland op het bedrijf. Meer dan 50 deelnemers bezochten deze bijeenkomst waarin de veldresultaten op het melkveebedrijf van Ron Iwema werden bekeken.

Metten is weten

Het tweejarige bodemadviestraject 'meten is weten' was het afgelopen jaar in volle gang. Deelnemers kregen meer inzicht in de bodemkwaliteit op het eigen bedrijf. De 34 bedrijven werden begeleid door de adviseurs René Jochems of Coen ten Berg. Naar aanleiding van het bedrijfsbezoek ontvingen deelnemers een beknopt verslag met handvatten om zelf mee aan de slag te gaan. In het najaar is een bijeenkomst georganiseerd om alle resultaten en analyses met elkaar te bespreken. Projectleider Janneke van der Velde: 'De deelnemers zijn enthousiast over het bodemadviestraject. Vooral de afwisseling van individuele veldbezoeken en groepsbijeenkomsten maakt het interessant en leerzaam.'

Afronding

Janneke vertelt dat het project in september 2023 wordt afgerond: 'Voor die tijd organiseren we praktijkproeven op bedrijven van deelnemers waarin ervaring wordt opgedaan rondom het verbeteren van mestkwaliteit, bodem en waterkwaliteit en bufferstroken. Onderwerpen die door de deelnemers zelf zijn aangedragen. Daarnaast komen er interessante themabijeenkomsten en in het najaar organiseren we een eindbijeenkomst. Natuurlijk kijken we ook naar de mogelijkheden voor een vervolg.'

Predatiebeheer

In een aantal van onze weidevogelgebieden is de predatiedruk hoog. Daarom hebben we als collectief ook in 2022 verschillende onderzoeken laten uitvoeren. Daarmee willen we vastleggen wat het effect van de predatie op de weidevogelstand is. Dit is nodig om te kunnen nagaan welke maatregelen we kunnen nemen om predatie verder tegen te gaan en om waar nodig ontheffingen te kunnen aanvragen voor gericht predatiebeheer. 'In 2022 hebben we ons gericht op drie onderzoeken', vertelt projectleider Bauke Brouwer.

Predatieonderzoek Gorecht

Resultaten van monitoring laten duidelijk zien dat vooral het broedsucces zeer laag is. De oorzaak wordt gezocht bij een hoge predatiedruk, daarom is samen met Het Groninger Landschap de predatiepilot in Gorecht opgezet om hier onderzoek naar te doen. Met name om de rol van vossenpredatie beter inzichtelijk te krijgen, en daarmee handvatten te krijgen voor beheer. 'De resultaten geven duidelijk aan dat de predatiedruk van de vos enorm groot is', vertelt Bauke. 'We nemen veel maatregelen zoals het plaatsen van rasters, maar dat geeft niet altijd het gewenste resultaat. Kleine rasters om één nest heeft wel effect maar grote rasters valt tegen, predatie blijft een groot probleem.' Duidelijk is dat gebiedsdekkend beheer van de vos nodig is. 'Zonder deze aanpak is het dweilen met de kraan open', meent Bauke. 'We zijn dan ook blij dat we nu een ontheffing hebben gekregen van de provincie Groningen om 's nachts met een warmtebeeldcamera de vos in dit gebied te bejagen.'

Cameraonderzoek Niezijl/Zuiderpolder

In het weidevogelcluster Niezijl/Noordhorn ligt 230 ha in 'zwaar weidevogelbeheer' waaronder plasdras en kruidenrijk grasland. Ondanks het mooie mozaïek aan beheer in het gebied daalt het aantal broedvogels. In het onderzoeksgebied blijkt dat zowel de steenmarter als de vos een bepalende rol spelen in de nestverliezen. Het uitkomstpercentage bij de met cameravallen gevolgde nesten was 13%. Uit camerabeelden bleek dat de steenmarter en de vos de belangrijkste predatoren waren in het gebied. Bauke: 'Om het broedsucces te verbeteren zullen we zowel de vos als de steenmarter in het gebied beheren.'

Steenmarterpilot

Vanwege de rol die de steenmarter speelt bij de predatie van weidevogelnesten en kuikens is er in 2021 een pilot gestart waarbij steenmarters in Koningslaagte, Paddepoel en de Winsummermeeden worden gevangen en gedood. 'Omdat de pilot een duidelijk positief effect liet zien is deze pilot in 2022 en inmiddels ook in 2023 doorgezet en hebben we het onderzoek uit kunnen breiden naar andere gebieden.'

Korte berichten

Nynke Oostra nieuw bestuurslid 'weidevogels'

Tijdens de Algemene Ledenvergadering op 24 november vorig jaar heeft Sierd Posthumus het stokje voor de portefeuille 'weidevogels' officieel overgedragen aan Nynke Oostra. Nynke groeide op op een biologisch melkveebedrijf in het Friese Jellum en heeft nu met haar vriend Klaas en diens broer Henkjan een melkveebedrijf in de Winsumermeeden. 'Deze bestuursfunctie sluit mooi aan bij ons bedrijf waar we ook zwaar weidevogelbeheer doen op een deel van ons land. Rondom een grote plasdras hebben we percelen die we na 15 juni maaien en waar we hoog peil hebben. Daarnaast gebruiken we ruige mest, doen we aan legselbeheer en doen we mee aan het pilotproject 'kruidenrijk weidevogelgrasland' van het collectief. Ik zie het collectief als een heel actieve en gedreven club en kijk ernaar uit om met het team samen te werken om de goede dingen voor onze boerenlandvogels te doen', aldus Nynke.

TV-programma Pointer over natuurcompensatie Polder De Oude Held

Zondag 4 december 2022 besteedde het KRO-NCRV-programma Pointer aandacht aan de natuurcompensatie in Polder De Oude Held als gevolg van woningbouwplannen op het voormalige Suikerunieterrein. Boer Sijtze Wobbles en collectief-medewerker Jaap van Gorkum vertellen in deze aflevering waarom deze polder behouden moet blijven voor de weidevogels. Deze polder is al jaren één van de succesvolste weidevogelgebieden in onze provincie dankzij agrarisch natuurbeheer door onze boeren, maar dreigde te worden opgeofferd als gevolg van natuurcompensatieplannen voor geoorde futen en vleermuizen die nu op de plek zitten waar gebouwd gaat worden. Hierdoor zou Polder De Oude Held niet meer geschikt zijn voor weidevogels. Samen met zeven Groningse natuurorganisaties heeft Collectief Groningen West hier bezwaar tegen gemaakt en hebben we begin 2022 onder andere een petitie georganiseerd die werd ondertekend door bijna 6000 mensen. Op dit moment is er weer goed en constructief overleg met de gemeente Groningen over alternatieve locaties voor de compensatie waardoor Polder De Oude Held hopelijk behouden kan blijven voor de weidevogels. Wordt vervolgd... Heb je de aflevering van Pointer gemist? Kijk 'm dan hier terug: <https://pointer.kro-ncrv.nl/is-een-oud-bos-te-vervangen-door-nieuwe-natuur>

Flinke impuls voor weidevogelgebieden

Collectief Groningen West werkt samen met deelnemers, vrijwilligers en (veld-)medewerkers dagelijks aan het verbeteren van weidevogelgebieden. Het project 'Verbeteren leefgebieden weidevogels' is in 2022 afgerond en heeft daar een forse bijdrage aan geleverd. Met het budget van dit project zijn de gebieden beter ingericht en aantrekkelijker gemaakt voor weidevogels. Welke maatregelen er allemaal zijn genomen? Bekijk het [in het bericht op onze website](#).

Weidevogel Express klaar voor excursies in 2023!

In 2022 is hard gewerkt om de Weidevogel Express te realiseren. Dit is een mooie excursiekar waarop we mensen mee kunnen nemen naar weidevogelgebieden zonder voor teveel verstoring te zorgen. Een deel van onze weidevogelgebieden is goed te beleven voor fietsers en wandelaars, maar er zijn ook gebieden waar onze boeren aan weidevogelbeheer doen die minder goed te zien zijn vanaf wandel- en fietspaden. Met de Weidevogel Express willen we in 2023 excursies organiseren om het belang van goed weidevogelbeheer te laten zien en te vertellen hoe onze boeren dat doen. En niet in de laatste plaats om natuurlijk (op gepaste afstand) te genieten van onze boerenlandvogels! In 2022 zijn al enkele proefexcursies georganiseerd bij Weidevogelboerderij Rodewolt van melkveehouders Matthijs en Nienke Veenland en dat was een groot succes. In de fraai vormgegeven kar is plaats voor maximaal 15 mensen. In het voorjaar van 2023 zullen we publiciteit geven aan de excursies zodat geïnteresseerden zich kunnen opgeven om mee te gaan. De realisatie van de Weidevogel Express is mede mogelijk gemaakt door de Rabobank.

Directeur Liesbeth de Haan wint Groene Pluim Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw

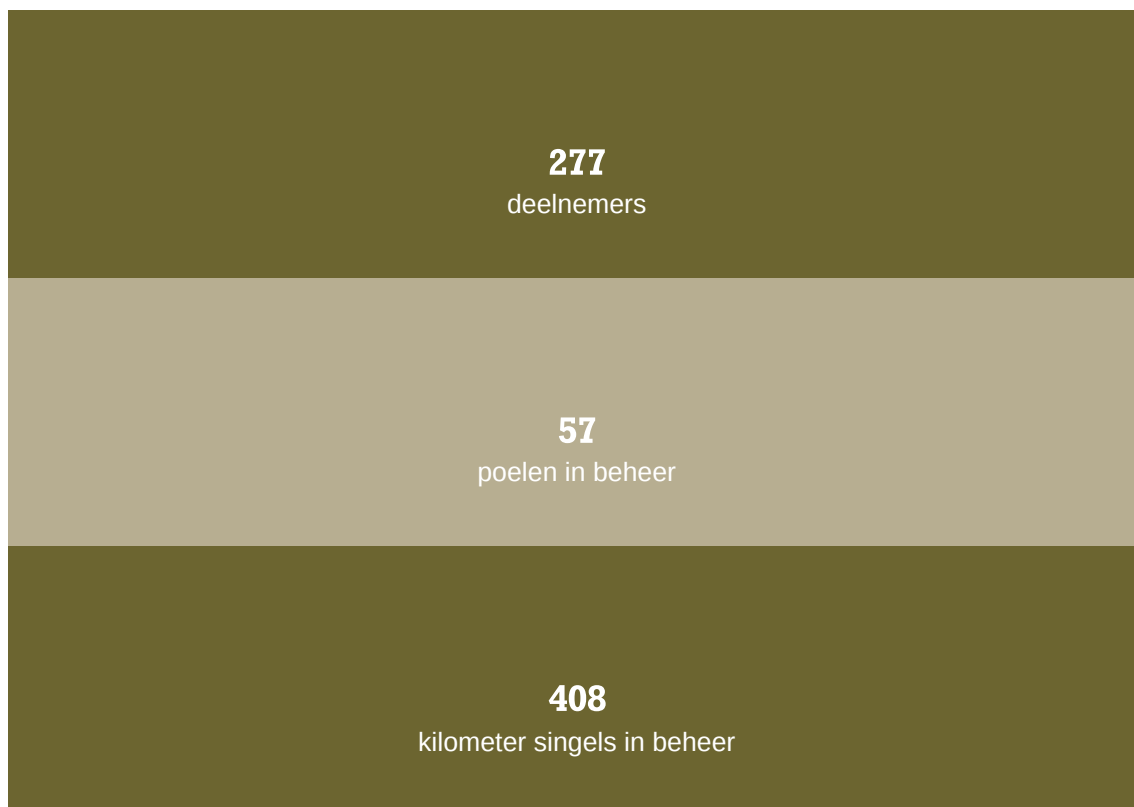
Op 11 november vorig jaar kreeg onze directeur Liesbeth de Haan de Groene Pluim overhandigd van de voorzitter van Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw Klaas Fokkinga. De Groene Pluim is een welverdiend compliment aan iemand of een initiatief die zich op gebiedsniveau inzet voor natuurinclusieve landbouw. De jury was vol lof over haar: 'Ze inspireert boeren, haar medewerkers en eigenlijk iedereen die ze tegenkomt door haar betrokkenheid en blik op de toekomst', staat in het juryrapport. Medewerkers en bestuur van Collectief Groningen West kunnen dat alleen maar bevestigen en zijn trots op haar!

Collectief Groningen West in cijfers

Landschapsbeheer

Weidevogelbeheer

250
deelnemers

6.926
hectare weidevogelbeheer

159
plasdrassen

178
hectare hoog waterpeil

34
Procent zwaar beheer

Kijk voor meer informatie op onze website:
www.collectiefgroningenwest.nl

